

کتاب درسی

چه چیزهایی نیست

فریدالدین حداد عادل

تعلیم و تربیت دگرگونی می‌پذیرد.

۲. اگر در عرصهٔ تعلیم و تربیت معلم راننده‌ای است که ما را به سرمنزل مقصود می‌رساند، کتاب درسی خودرو است. ممکن است روزی سفری پیش بیاید که وسیلهٔ ما دیگر خودرو نباشد، ولی همین خودرو نیز می‌تواند کیفیتی روزافزون پیدا کند و ارتقا یابد تا راننده با سرعت و دقت و ایمنی بیشتر به وظیفهٔ خود عمل کند؛ هر چقدر کتاب درسی مدرن‌تر باشد، معلمان عزیز دستشان برای کار بهتر و مؤثرتر بازتر است. البته توجه داشته باشیم، در این مثال، کتاب درسی هواپیما نیست. شاید روزی فرا رسد که در عرصهٔ آموزش و پرورش مقوله‌ای قوی‌تر و مجهزتر از پدیدهٔ کتاب، ابزار دست معلمان باشد؛ چنانچه امروزه فضای مجازی و رسانه‌های دیداری و شنیداری، در کنار کتاب‌های درسی، نقش مهمی در تعلیم و تربیت ایفا می‌کنند.

هر کسی که دغدغهٔ تعلیم و تربیت دارد، باید بداند که کتاب درسی به معنی دقیق کلمه یعنی چه؟ یکی از راه‌های دستیابی به جواب سؤال چپستی هر موضوعی، پاسخ دادن به سؤالی است که جواب آن، ما را از حاشیه‌ها و زوائد و پیرایه‌ها جدا می‌کند.

۱. کتاب درسی اصلاً یک کتاب اطلاعات عمومی نیست؛ یک بستهٔ مجهز و پیچیدهٔ تربیتی است که بخش مهمی از کارکرد آن آموزش است. به این ترتیب، کتاب درسی به هیچ‌وجه حل‌المسائل (به تمام معنای قابل تصورش) هم نیست. کتاب درسی سرچشمهٔ طرح سؤال‌های هدفمندی است که فرایندی آموزشی را پیش‌رانی می‌کنند. کتاب آموزش قرآن که بخشی از کتاب‌های درسی است، مقدس به‌شمار می‌رود. منحصر به فرد هم نیست، بدون اشتباه و غنی از تغییر و تبدل هم نیست. کتاب درسی پدیدهٔ مهمی است که به فراخور زمان و مسائل